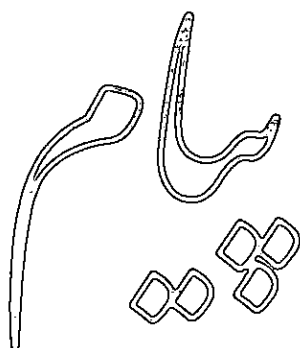

به نام او و به یاری او ...

مؤلف

گروه ویراستاران

☐ خیرالله اسماعیلی. فاطمه توفیق یار. بیژن دیبا ☐ ☐ علی جعفری ندوشن ☐
مرادعلی زنگنه. علی سراج. بنفشه فاضلی

سرشناسه

عنوان و پدیدآور

جعفری ندوشن، علی

پیام آیات جامع / مؤلف علی جعفری ندوشن؛ گروه ویراستاران خیرالله

اسماعیلی ...

مشخصات نشر

تهران؛ مبتکران، پیشروان، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری

۳۴۸ص، جدول، نمودار

شابک

۹۷۸ - ۹۶۴ - ۰۷ - ۲۰۴۲ - ۴

یادداشت

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

یادداشت

گروه ویراستاران: خیرالله اسماعیلی، فاطمه توفیق یار، بیژن دیبا، مرادعلی زنگنه،

علی سراج، بنفشه فاضلی

موضوع

قرآن - - بررسی و شناخت.

موضوع

قرآن - - برگزیده ها - - ترجمه ها.

شناسه افزوده

اسماعیلی، خیرالله - ویراستار

رده بندی کتب

۱۳۹۳ پ ۷ ج ۴ / ۶۸ BP

رده بندی دیویی

۲۹۷ / ۱۵۰

شماره کتابخانه ملی

۳۴۶۱۸ ۴

انتشارات پیشروان (پروانه نشر: ۲۶۲۳)

ناشر: انتشارات مبتکران (پروانه نشر: ۱۶۷/۱۰۲)

تهران: میدان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان نظری رقی، پلاک ۵۹، کدپستی ۱۳۱۴۷۶۴۹۶۱

www.mobtakeran.com

تلفن: ۶۶۹۵۴۳۹۲ دورنگار ۱۰۹۴۰۰

نام کتاب: پیام آیات جامع

مؤلف، علی جعفری ندوشن

ویراستاران، خیرالله اسماعیلی، فاطمه توفیق یار، بیژن دیبا

مرادعلی زنگنه، علی سراج، بنفشه فاضلی

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

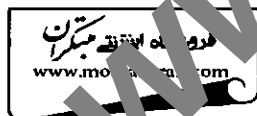
حروف نگاری: مبتکران

لیتوگرافی: مبتکران

چاپ: سه پند

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هرگونه کپی برداری
و نقل مطالب بدون اجازه ناشر پیگرد قانونی دارد.

بها: ۱۰۰۰ تومان

تقدیم به

دین خواهان

دین پژوهان

دین باوران

و

دین داران

آنان که در این روزگار

دین را نگه می دارند

هم چون آتش در کف !

www.ketab.ir

به نام هستی بخش عشق آفرین

سخن ناشر

سلام بر تو ای سفید سبز قام، ای صفحه‌ی دل انگیز تیت اندیشه‌ها

سلام بر تو ای قلم، ای بید مجنون لرزش نگاه اندیشه‌ها

سلام بر تو ای عقل، ای منبع فکر و اندیشه، که با یارانت جهان هستی را آذین می‌بندی

و همگان را به صلح و صفا و سلام فرا می‌خوانی و نظم و استحکام می‌بخشی

سلام بر تو ای اراده، ای خودباوری و اعتماد به نفس

سلام بر تو ای بیداری، هوشیاری و دانایی

سلام بر شما یاران، ای سلسله‌ی پر افتخار اندیشه، قلم و کاغذ

و سلام بر دی، روح بخش فرهنگ، که با تولدش جهان را روشنایی داده و عطراگین کرده است

و در هر جا که وارد شده، پر مهر شسته - نادانی، ناراستی، ناپسامانی، نامردمی و ناکامی را از بشریت زدوده است.

سلام بر تو ای دستیار انبیا، انانی و فرهنگ، ای دوستدار کمال و تعالی.

و سلام آخر بر این پرسشگر، ناشر، دانشجو و دانش‌پژوه

و نه سلام بر تو ای هوای نفس، ای رسم هستی عشق، عقل، اندیشه، علم، دین و فرهنگ

نه سلام بر تو ای دیو سیرت، ای فرود آورنده منزلت انسانی

نه سلام بر تو ای چهل، که با لشکریانت به همراه شیاطین فتنه بر می‌خیزد و بر رحمت عاقلان و عاشقان می‌افزاید.

و اینکه در گسنان رویش فرهنگ و در کنار درختان سترگ و در میان نیز تنگ می‌گیریم،

به این امید که کشت ما نیز بارور شود

و رایحه‌ی شکوفه‌هایش فضا را شامه‌نواز کند و میوه‌های تازه‌اش طربناکی بیفزاید و خنکای سالیان را برآورد و بیخشد.

و سرانجام از خداوند می‌خواهیم که مباد این نهالستان بخشد و مباد که رشد علف‌های هرز

جا را برای رویش قلمه‌ها تنگ نماید.

آمین

دانش اندر دل چراغ روشن است وز همه بد، بر تن تو جوشن است

«رودکی»

«شاد و پرفروغ باشید»

قرآن در عصر ماضی

پس از دوران قرون وسطی و با آغاز تمدن جدید غرب در قرن هفدهم، اعتقادات دینی با طوفانی از شک و تردید همراه شد. و قرن هجدهم دوره‌ی غرور علمی و عصر انکار دین و ستیز با آن بود. در قرن نوزدهم این احساس پدید آمد که دین می‌تواند در برخی موارد به زندگی مردم کمک کند. در قرن بیستم به ویژه بعد از جنگ‌های جهانی اول و دوم دین کانون توجه و موضوع مطالعه قرار گرفت.

الهیات جدید مسیحی در آمریکا و در اروپا توجه بسیاری را به خود معطوف ساخت و دین‌پژوهی در محافل و مراکز مطالعاتی مطرح شد.

اکثر انسان‌ها در عصر جدید در آغاز سده‌ی بیست و یکم، می‌رود که یکی از ویژگی‌های آن، اهمیت یافتن مذهب در معادلات اجتماعی و بین‌المللی و فرهنگی و زندگی فردی و جمعی باشد.

در بخش مهم نقطه‌ی ثقل و کانون ادیان مختلف را بگاویم، بی‌شک باید مستقیماً به سراغ کتاب‌های آسمانی هر یک از ادیان برویم. بر این اساس مرکز ثقل دین اسلام، قرآن و پژوهش و شناخت عالمانه‌ی آن است. قرآن سند معتبر و اجتماعی دین است و به دست آمده‌ی پیام توحید و گوهر هدایتی است که بر محمد امین (ص) وحی شده است. این میراث بزرگ معنوی برای انسان‌ها، بران خاتمت، الهام‌بخش خودآگاهی، دادگری، تعالی و رستگاری آدمی است. بازگشت به قرآن و نگاه دوباره به مهم‌ترین مبانی دین، باطل‌یاری مسلمانان جهان خواهد بود. در این راستا اصلا‌ح‌گران شیعی و سنی در قرن گذشته در ایران و کشورهای اسلامی، با هم‌پل‌زنی کرده و قرآن را مهم‌ترین آیشخور اعتقاد و عمل خود قرار داده‌اند و از این رهگذر پرواضح است که برای فهم هر یک قرآن کریم «علم تفسیر» جایگاه مهمی خواهد یافت.

علمی که مقدماتش علوم گوناگون است و دانستن آن شانس جلال‌الدین سیوطی (متوفای سال ۹۱۱ هـ.ق) در کتاب «الاتقان فی علوم القرآن» برای مفسر قرآن به این علم و مهارت را لازم می‌شمرد که عبارتند از:

- (۱) لغت (۲) صرف (۳) صرف (۴) معانی (۵) بیان (۶) بدیع
- (۸) علم قرائت (۹) اصول فقه (۱۰) علم فقه (۱۱) علت اسباب نزول (۱۲) اصول دین (علم کلام)

(۱۳) احادیثی که مهم و مبهم را بیان می‌کند (۱۴) علم موهبتی و سوی خداوند
او می‌گوید: هر کس بدون شناختن این علوم و فنون اقدام به تفسیر قرآن کند، سیر به رای کرده که البته از آن بسیار نهی شده است و پیامبر (ص) در این باره می‌فرماید: «مَنْ فَسَّرَ الْقُرْآنَ لِإِخْوَانِهِ لِيَتَمَّ لَهُ مِنَ النَّارِ - هر کس قرآن را به رای و نظر خویش تفسیر کند جایگاهش در آتش خواهد بود». البته در تفسیر با ذهن خالی و ابتدا به ساکن دست به تفسیر نمی‌زند بلکه بر اساس علاقه و دلبستگی و پیش‌زمینه‌های فکری و علمی و موقعیت تاریخی و جغرافیایی اقدام به کشف، تبیین و تفسیر قرآن می‌پردازد و ماحصل این امر، تفسیر کلامی، فقهی، تاریخی، فلسفی، عرفانی، ادبی، علمی و ... خواهد بود.

ما چه کرده‌ایم ...

اگر نگاهی به کتاب‌های دین و زندگی دوره‌ی دبیرستان بیندازیم برای تأیید و استدلال نسبت به موضوع مطرح شده در کتاب، از آیات قرآن و کلام معصومین (ع) استفاده شده و در پارهای موارد به پیام و توضیح آیات نیز پرداخته است، در صورتی که در آزمون‌های کنکور کمی و تا اندازه‌ای، بیش از آن‌چه که در کتاب‌های درسی آمده، سؤال طرح می‌شود و آن هم تنها حول محور آیات، که نیاز به تعمق و تأمل جدی دارد، و از نظر کمی هم، بیشتر پرسش‌های دین و زندگی در آزمون ورودی به دانشگاه‌ها اختصاص به پیام آیات دارد (حدود ۷۰٪ پرسش‌ها). بر این اساس در این مجموعه در آغاز هر درسی پیام واژه به واژه‌ی آیات و بعد از آن آیه و ترجمه‌ی آن، آنگاه واژه‌شناسی آیات را تا جایی که ممکن بوده است، آورده‌ایم آن‌گاه نوبت به پیام تفصیلی آیات می‌رسد، آن‌چه که از آیات و واژه‌های آن با دانش بسیار ناچیز و اندک خود برداشت کرده‌ام در پیام آیه‌ها آورده‌ام سپس مفاهیم استنباطی از کتاب درسی نیز بیان کرده و مطالبی که در آزمون‌های سال‌های گذشته کنکور سراسری، آزاد، سازمان سنجش و آموزش و پرورش، مطرح شده آمده است (برداشت شخصی + مفاهیم متن کتاب + مطالب آزمون‌های کنکور)

از سویی نیک می‌دانید که یکی از پیچیدگی‌های سؤالات دین و زندگی چند سال اخیر پرداختن به «آیه، حدیث، شعر» و ارتباط معنایی این سه موضوع است که سعی شده است در این مجموعه به این مهم نیز توجه شود و با بضاعت خود گره‌گشایی کند.

در این کتاب بیش از ۵۰۰ آیه از کتاب دوم، سوم و پیش‌دانشگاهی که شامل آیات متن، اندیشه و تحقیق، ترجمه‌ی آیه به فارسی و... می‌شود، مورد بحث قرار گرفته است. هدف این مجموعه این بوده است که دانش‌آموزان دبیرستان و داوطلبان کنکور نسبت به فهم و درک دقیق آیات توانمند شده و بتوانند در آزمون ورودی به پاسخ‌گویی درست ۱۰۰٪ نایل گردند.

البته در این مسیر از همکاران و اساتید محترم دین و زندگی و دانش‌پژوهان نکته‌سنج انتظار داریم که برای بارور شدن و زیبایی این مجموعه، ما را از هر گونه پیشنهاد و نقد نسبت به بهتر شدن کتاب یاری کرده و چراغ راه ما باشند.

تاریخچه این کتاب

شما همکاران و دوستان عزیز به یاد داشته باشند، نخستین کتابی که تحت عنوان «کتاب جیبی آیات و روایات و اشعار» (۱۳۸۷) منتشر شد از قلم این حقیر بود (سال ۱۳۸۷ انتشارات تست قرمز) و البته این پدیده خوش‌یمن، باعث تولد و پیدایش کتاب‌های دیگری در این زمینه از سوی ناشران و معلمان و مؤلفان گردید. و اکنون این کتاب رشد یافته و بالغ شده و نسبت به نسخه قبلی است هم از نظر جسم و پیکر و هم از نظر روح و هیكل!

... و سپاس از یاران همراه

از برادران دینی‌ام و دوستان همکاران هم بسیار تشکر می‌کنم:
جناب آقای علی سراج، جناب آقای بیژن دبیا، جناب آقای مرادعلی زنگنه و جناب آقای خیرالله اسماعیلی از همکاران محترم دیگرم سرکار خانم بنفشه داصلی، سرکار خانم فاطمه توفیق‌یار نیز سپاسگزارم.
این شش عزیز که دغدغه‌ی دین‌پژوهی و دین‌آموزی دارند با ما همکاری کردند در ویراستاری خوب و تمیز، در روشننگری نسبت به ساختار کتاب و در هم‌دلی و هم‌دلی.

... و سپاس از یاران در انتشارات

از دوست عزیز و فرهیخته‌ام جناب آقای علیرضا جعفری، سرکار خانم مریم ابدان جعفری، سرکار خانم ندا بروشان در طراحی و گرافیک، سرکار خانم سمیه کشوری در صفحه‌آرایی و سرکار خانم سمیه بی‌بی در ویراستاری و نیز سپاس‌گزارم به خاطر دغدغه‌ی همیشگی آن‌ها در تولید یک کتاب بی‌عیب و نقص. برای شما آموختنی، فرهنگی و انتشاراتی مبتکران که هم‌ت وافر بر ارائه‌ی کتاب‌های آموزشی شایسته دارد آرزوی خیر می‌دارم.
... از خدولند بسیار شکرگزارم که توفیق خواندن، نوشتن و تلاش برای فهمیدن بیش از ۵۰۰ آیه از قرآن مجید را نصیبم کرد. و از درگاه پرمهرش امید دارم که همگان مشمول لطف و عنایت خاصی او شده و درباران معنوی کلام الهی شستشو شده و در رایحه‌ی سخنان معصومین(ع) عطرآگین گردند و کام همه‌ی ما را با فهم عمیق کلامش شیرین کرده و ما را عامل به احکام، آداب و اخلاق آن گردانند. [آمین یا رب العالمین]

حافظا در کنج فقر و خلوت شبهای تار تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

علی جعفری ندوشن - کارشناس ارشد علوم قرآنی و حدیث از دانشگاه تهران
ارتباط با مؤلف: ali.j.nadooshan@mobtakeran.com

وقتی کارتن لوازم خانگی رو باز می‌کنید به دنبال دو دفترچه هستید، یکی برگه‌ی گارانتی (ضمانت نامه) و دیگری دفترچه‌ی راهنما (هدایت‌نامه) این کتاب نیز هر دو موضوع را دارد؛ هم دفترچه‌ی راهنما (یعنی همین صفحه) و هم برگه‌ی گارانتی (یعنی جامعیت کتاب، پیام واژه به واژه آیات، پیام آیات تفصیلی + تجربه‌ی چندین ساله‌ی گروه تألیف و ویراستاری) البته زمانی گارانتی و ضمانت‌نامه معتبر است که از دفترچه‌ی راهنما خوب استفاده کنید و از جابجایی و بی‌نظمی در مطالعه پرهیز نمایید

- ۱- این مجموعه شامل بخش‌های زیر است که شایسته است مورد عنایت دقیق قرار گیرد:
- ۱- پیش از مطالعه‌ی هر درس از این کتاب، بهتر است به آیه‌ها، متن و اصطلاحاتی که در متن کتاب درسی آمده است توجه کنید، بعد شروع کنید به مطالعه‌ی این کتاب و درس‌هایش.
- ۲- بخش «نکات مهم در فهم آیات» که در آغاز کتاب آمده، مطالب مهمی است که باید به دقت مطالعه کرده و با مصادیق آیات تطبیق دهید.
- ۳- در این کتاب هر «پیام واژه به واژه آیات» را بارها و بارها مرور کنید به ویژه برای روزهای نزدیک به کنکور.
- ۴- به «واژه‌های کلیدی» (کلید واژه‌ها) توجه نمایید.
- ۵- به تلاوت آیات و مرور چندباره‌ی آیات بپردازید.
- ۶- به پیام آیه‌ها، در تفهیم و فهمی این که چرا از آیه فلان مفهوم و پیام استنباط می‌شود توجه کنید. باید حواستون باشد که در هر بار که به «بر روی واژه‌های کلیدی است و معمولاً داخل پرانتز، واژه‌ی کلیدی آیه روبروی پیام‌ها آمده است، یادمان باشد ما باید از واژه واژه‌های آیه‌ها مفهوم و پیام استنباط کنیم و این‌گونه نیست که مفهوم و پیامی که به آیه نسبت می‌دهیم بر سر خود بوده و به آیه تحمیل کنیم، چرا که این روش، مصادق تفسیر به رأی است!
- ۷- به بیان دیگر، این، آیه است که به ما می‌گوید از فلان واژه ارتباط واژه‌ها با یکدیگر، فلان مفهوم به دست می‌آید و عکس آن درست نیست. پس لزوماً نباید پیام آیه را فقط از روی ظاهر برداشت نمود، چرا که در پس هر واژه، مفهومی پنهان است که باید آن را آشکار نمود!
- ۷- در این مجموعه هم‌چنان که از نظر کمی هم مشخص است، این موضوع توجه کنید که پیام آیات از کم به زیاد و به بیانی از آسان و متوسط شروع شده و به دشواری انجام می‌دهد.
- ۸- به اصطلاحات «علت و معلول، شرط و مشروط، تابع و متتابع، تأخر...» در پیام آیه‌ها توجه نمایید.
- ۹- این کتاب روان و خوش‌خوان است و شما می‌توانید به ترتیب از این کتاب با انتخاب خود، هر درسی از هر کتاب را انتخاب کرده و به انتهای آن برسید.
- ۱۰- ممکن است در پیام آیه‌ها گاهی مطالبی آمده باشد که ظاهراً در کتاب درسی وجود ندارد ولی مفهوم و اصطلاح دیگر آن در کتاب وجود داشته باشد، این موضوع سهوی نبوده بلکه به عمد آورده شده و حتی با اصطلاحات بیشتر و فراتر آشنا باشید برایتان بهتر است و در آزمون کنکور با این روش واژه‌ها سردرگم نمی‌شوید.
- ۱۱- آیات به چند دسته (متن، اندیشه و تحقیق، به فارسی، پیشنهاد...) تقسیم شده است. مطالعه‌ی هر یک از این دسته‌ها، اندیشه و تحقیق و پیشنهاد ضروری و لازم است و بقیه در مرحله‌ی بعدی قرار دارد.
- پس مواظب انتخاب آیات باشید که برای مطالعه، حتماً آیات متن درس، اندیشه و تحقیق و پیشنهاد و اولویت اول باشد و بقیه‌ی آیات در اولویت دوم.

چون این کتاب شامل آیات قرآن و کلام خداست، خیلی خوبه که هنگام مطالعه و کار با این کتاب،

پاک و تمیز باشی و اگر ممکن است با وضو دست به آیات آن بزنی. و حتماً می‌دانید که در قرآن آمده است:

[لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ - جز پاکیزگان کسی با آن تماسی ندارد]

فهرست مطالب

۱۰۰	کتاب مهم در فهم آیات	۱۰۰	آیات کتاب دوم دبیرستان
۱۰۱	آیات کتاب پست دانشگاهی	۱۰۱	درس اول: جلوه های حکمت و تدبیر
۱۰۲	درس اول: هستی بخش	۱۰۲	درس دوم: با کاروان هستی
۱۰۳	درس دوم: چکله ی بی هستی	۱۰۳	درس سوم: سرمایه های انسان
۱۰۴	درس سوم: حقیقت بندگی	۱۰۴	درس چهارم: خود حقیقی
۱۰۵	درس چهارم: در مسیر اخلاص	۱۰۵	درس پنجم: پنجره ای به روشنائی
۱۰۶	درس پنجم: قدرت پروانه	۱۰۶	درس ششم: آینده ی روشن
۱۰۷	درس ششم: پای خاندان	۱۰۷	درس هفتم: منزلگاه بعد
۱۰۸	درس هفتم: بازگشت	۱۰۸	درس هشتم: واقعه ی بزرگ
۱۰۹	درس هشتم: پایه های برپا	۱۰۹	درس نهم: فرجام کار
۱۱۰	درس نهم: راهی برای خدا	۱۱۰	درس دهم: اعتماد بر او
۱۱۱	درس دهم: زندگی در شای امروز	۱۱۱	درس یازدهم: دوستی با حق
۱۱۲	آیات کتاب سوم دبیرستان	۱۱۲	درس دوازدهم: فضیلت آراستگی
۱۱۳	درس اول: هدایت الهی	۱۱۳	درس سیزدهم: زیبایی عفاف
۱۱۴	درس دوم: هدایت مستمر	۱۱۴	درس چهاردهم: نظارت همگانی
۱۱۵	درس سوم: معجزه ای از نوع کتاب	۱۱۵	درس پانزدهم: سر و دست
۱۱۶	درس چهارم: گستره ی رشت پابری (م)	۱۱۶	درس شانزدهم: یاری ایمن و
۱۱۷	درس پنجم: تداوم رسالت	۱۱۷	درس چهاردهم: زمینه های پیوند
۱۱۸	درس ششم: جایگاه امامت	۱۱۸	درس پانزدهم: پیوند مقدس
۱۱۹	درس هفتم: واقع فرهنگی و سیاسی عصر گمراه	۱۱۹	درس شانزدهم: کتون مهر
۱۲۰	درس هشتم: احیای ارزش های راستین	۱۲۰	درس یازدهم: مرجعیت و ولایت فقیه
۱۲۱	درس نهم: خورشید پنهان	۱۲۱	درس دوازدهم: ویژگی های حکومت اسلامی
۱۲۲	درس دهم: در انتظار طلوع	۱۲۲	درس سیزدهم: عزت نفس